

Szybka powtórka przed egzaminem...

W materiałach na dziś:

- 1) z języka polskiego – *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza
- 2) z matematyki – potęgi o podstawach wymiernych i pierwiastki
- 3) z języka angielskiego – czytanka o kuchniach na kółkach i funkcje językowe.

Język polski	
Lektura obowiązkowa	Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>
 Możesz przeczytać <i>on-line!</i> ¹	https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/
Co ćwiczymy?	<ul style="list-style-type: none"> • rozumienie sensu utworów literackich • znajomość lektur obowiązkowych • umiejętność odczytania plakatu w kontekście lektury obowiązkowej • znajomość środków stylistycznych • umiejętność argumentowania • umiejętność tworzenia tekstów użytkowych • korzystanie z definicji i słowników

Wiązka 1.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Księga ósma *Zajazd*

Mrok gęstniał. Tylko w gaju i około rzeczki
W łożach, błyskały wilcze oczy jako świeczki;
A dalej, u ścieśnionych widnokręgu brzegów,
Tu i ówdzie ogniska pastuszych noclegów.
Nareszcie księżyc srebrną pochodnię zaniecił,
Wyszedł z boru i niebo, i ziemię oświecił.
One teraz, z pomroku odkryte w połowie,
Drzemały obok siebie jako małżonkowie
Szczęśliwi: niebo w czyste objęło ramiona
Ziemi pierś, co księżycem świeci posrebrzona.

Już naprzeciw księżycy gwiazda jedna, druga
Błysnęła; już ich tysiąc, już milion mruga.
Kastor z bratem Polluksem² jaśnieli na czele,

¹ Wykorzystano ikonę stworzoną przez Alfredo Hernandez, dostępną na www.flaticon.com.

² Kastor i Polluks – według mitologii greckiej herosi, bliźniacy, synowie Zeusa. Opiekunowie żeglarzy, którym wskazują drogę jako gwiazdy w konstelacji Bliźniąt.

Zwani niegdyś u Słowian Lele i Polele³;
Teraz ich w zodyjaku gminnym znów przechrzczono:
Jeden zowie się *Litwą*, a drugi *Koroną*⁴.

Dalej niebieskiej *Wagi* dwie szale błyskają:
Na nich Bóg w dniu stworzenia (starzy powiadają)
Ważył z kolei wszystkie planety i ziemię,
Nim w przepaściach powietrza osadził ich brzemień;
Potem wagi złociste zawiesił na niebie:
Z nich to ludzie wag i szal wzór wzięli dla siebie.

Na północ świeci okrąg gwiazdzistego *Sita*,
Przez które Bóg (jak mówią) przesiał ziarnka żyta,
Kiedy je z nieba zrzucił dla Adama ojca,
Wygnanego za grzechy z rozkoszy ogrojca.

Nieco wyżej *Dawida wóz*⁵, gotów do jazdy,
Długi dyszel kieruje do Polarnej Gwiazdy.
Starzy Litwini wiedzą o rydwanie owym,
Że niesłusznie pospólstwo zwie go Dawidowym:
Gdyż to jest wóz Anielski.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/>

Zadanie 1.

Wypisz z fragmentu *Pana Tadeusza* postacie z mitologii słowiańskiej i greckiej oraz wyjaśnij, w jaki sposób Adam Mickiewicz połączył je z ówczesną sytuacją polityczną.

Postacie z mitologii słowiańskiej:

Postacie z mitologii greckiej:

Wyjaśnienie:

.....

.....

Podpowiadamy, jak rozwiązywać...

Na początek...

- Przeczytaj uważnie przytoczony fragment.
- Zauważ, że fragment ten stanowi opis nieba, tj. gwiazd i konstelacji widocznych z ziemi. Zwróć także uwagę, że autor, opisując zjawiska natury, nawiązuje do historii Polski.

³ Lelum i Polelum – rzekome bóstwa słowiańskie, kronikarz Jan Długosz dopatrywał się w tych imionach odpowiedników Kastora i Polluksa.

⁴ Korona – nawiązanie do nazwy Rzeczpospolita Polska lub Rzeczpospolita Obojga Narodów, tj. państwo złożone z Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego istniejące w latach 1569–1795.

⁵ Dawida wóz – Wielki Wóz, Wielka Niedźwiedzica.

	<ul style="list-style-type: none"> • Pamiętaj, że do zrozumienia wielu lektur obowiązkowych potrzebna jest ci dodatkowa wiedza związana np. z historią czy kulturą • Rozwiązując zadanie, pamiętaj, że zadania mogą odnosić się do przytoczonego fragmentu lub całej lektury.
<p>Zadanie 1.</p>	<p>Pomożemy Ci rozwiązać pierwsze zadanie.</p> <p>W przytoczonym fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> znajdziesz kilka imion, ale tego, kim są wymienieni bohaterowie, jakie znaczenie mają kluczowe wyrazy dowiesz się z zamieszczonych przypisów.</p> <p><i>Pamiętaj! Czytaj nie tylko zamieszczony fragment utworu literackiego, ale także wszelkie do niego objaśnienia.</i></p> <p>Zatem na pierwszą część zadania odpowiedź znajdziesz w przypisach.</p> <p>Przejdźmy teraz do drugiej części – masz wyjaśnić, w jaki sposób Adam Mickiewicz połączył postacie z mitologii greckiej i słowiańskiej z ówczesną sytuacją polityczną.</p> <p>Jak się do tego zabrać?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprawdź, kiedy powstał <i>Pan Tadeusz</i>, jaka była wówczas sytuacja Polski, jakie z tego wynikały konsekwencje. Zastanów się, czy zabory, brak własnego państwa wpływały na sposób ukazania utraconej ojczyzny. Przypomnij sobie, jaką nazwę nosiło państwo polskie przed zaborami i jakimi słowami zaczyna się utwór Adama Mickiewicza (<i>Litwo! Ojczyzno moja!</i>). • Poszukaj, czy w przytoczonym fragmencie są jakiegokolwiek informacje o Polsce i Litwie. I znowu: pamiętaj o przypisach. • Zastanów się także nad tym, czego symbolem są gwiazdy. Często gwiazdy symbolizują szczęście, pomyślność, marzenia, nadzieję. • Pomyśl: skoro utwór powstał w czasach zaborów, w których państwo polskie nie istniało, jakie znaczenie mogło mieć zestawienie opisanych gwiazd z Koroną i Litwą?

Zadanie 2.

W przytoczonym fragmencie *Pana Tadeusza* występuje kilku bohaterów jednostkowych i jeden zbiorowy. Napisz, kim są ci bohaterowie, i podaj po jednej cesze ich charakteryzującej.

Bohaterowie jednostkowi:

.....

.....

Bohater zbiorowy:

.....

Zadanie 3.

Uzupełnij tabelę. Z przytoczonego fragmentu wypisz przykład środka stylistycznego, jego nazwę oraz określ jego funkcję.

Przykład środka stylistycznego	Nazwa środka stylistycznego	Funkcja środka stylistycznego
	epitet	
<i>Nareszcie księżyc srebrną pochodnię zaniecił, Wyszedł z boru i niebo, i ziemię oświecił.</i>		
		uwydatnia podobieństwo

Zadanie 4.

Przeczytaj poniższy fragment tekstu.

- Milionów czego?
- Bankier zrozumiał, że niełatwo będzie pozbyć się gościa.
- Milionów tych małych rzeczy, które się widzi na niebie.
- Muszek?
- Ależ nie, małych błyszczących rzeczy.
- Pszczółek?
- Ależ nie. Małych złotych błyskotek, o których marzą leniuchy. Lecz ja jestem człowiekiem poważnym. Tak. Nie mam czasu na marzenia.
- Aha... Gwiazd?
- Tak jest. Gwiazd.
- I cóż ty robisz z pięciuset milionami gwiazd?
- Pięset jeden milionów sześćset dwadzieścia dwa tysiące siedemset trzydzieści jeden... jestem poważny, jestem dokładny.
- I cóż ty robisz z tymi gwiazdami?
- Co ja z nimi robię?
- Tak.
- Nic. Posiadam je.
- Posiadasz gwiazdy?
- Tak. [...]
- A co ci daje posiadanie gwiazd?
- Bogactwo.

a) Podaj tytuł lektury obowiązkowej, z której pochodzi powyższy fragment.

Tytuł

b) Wyjaśnij, jaki stosunek do gwiazd miał Bankier.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5.

Twoja klasa wybiera się na wycieczkę do Planetarium, w którym będziecie oglądać niebo widziane z różnych miejsc na ziemi oraz ruchy ciał niebieskich. Napisz ogłoszenie informujące o planowanej wycieczce. Użyj dwóch argumentów, którymi przekonasz kolegów i koleżanki do udziału w niej.

Planetarium

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wiązka 2.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Księga pierwsza *Gospodarstwo*

Śród takich pól przed laty, nad brzegiem ruczaju⁶,
Na pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,
Stał dwór szlachecki, z drzewa, lecz podmurowany;
Świeciły się z daleka pobielane ściany,
Tym bielsze, że odbite od ciemnej zieleni
Topoli, co go bronią od wiatrów jesieni.
Dom mieszkalny niewielki, lecz zewsząd chędogi⁷,
I stodołę miał wielką, i przy niej trzy stogi
Użątka⁸, co pod strzechą zmieścić się nie może.
Widać, że okolica obfita we zboże,
I widać z liczby kopic⁹, co wzdłuż i wszecz smugów¹⁰
Świecą gęsto jak gwiazdy, widać z liczby pługów
Orzących wcześniej łąny ogromne ugoru¹¹,
Czarnoziemne, zapewne należne do dworu,
Uprawne dobrze na kształt ogrodowych grządek:
Że w tym domu dostatek mieszka i porządek.
Brama na wciąż¹² otwarta przechodniom ogłasza,
Że gościnna, i wszystkich w gościnę zaprasza.

Właśnie dwukonną bryką wjechał młody panek
I, obiegłszy dziedziniec, zawrócił przed ganek.
Wysiadł z powozu; konie porzucone same,
Szczypiąc trawę, ciągnęły powoli pod bramę.
We dworze pusto: bo drzwi od ganku zamknięto
Zaszczepkami i kołkiem zaszczepki przetknięto.
Podróżny do folwarku nie biegł sług zapytać,
Odemknął, wbiegł do domu, pragnął go powitać.
Dawno domu nie widział, bo w dalekim mieście
Kończył nauki, końca doczekał nareszcie.
Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne
Ogląda czule, jako swe znajome dawne.
Też same widzi sprzęty, też same obicia,
Z którymi się zabawiać lubił od powicia¹³;
Lecz mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały.
[...]

⁶ Ruczaj – potok, strumień.

⁷ Chędogi – schludny.

⁸ Użątek – zebrane plony, zżęte zboże.

⁹ Kopica – kopa siana lub zboża.

¹⁰ Smugi – odrębne pasma poszczególnych pól.

¹¹ Ugór – pole nieuprawiane przez dłuższy czas.

¹² Na wciąż – na oścież.

¹³ Od powicia – od urodzenia.

Biegał po całym domu i szukał komnaty,
Gdzie mieszkał dzieckiem będąc, przed dziesięciu laty.
Wchodzi, cofnął się, toczył zdumione źrenice
Po ścianach: w tej komnacie mieszkanie kobiece!
Któż by tu mieszkał? Stary stryj nie był żonaty,
A ciotka w Petersburgu mieszkała przed laty.
To nie był ochmistrzyni¹⁴ pokój? Fortepiano?
Na nim nuty i książki; wszystko porzucano
Niedbale i bezładnie: nieporządek miły!
Niestare były ręczki, co je tak rzuciły.
Tuż i sukienka biała, świeżo z kołka zdjęta
Do ubrania, na krzesła poręczu rozpięta;
A na oknach donice z pachnącymi ziołki,
Geranium, lewkonija¹⁵, astry i fijołki.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/>

Zadanie 1.

Odwołując się do całego utworu *Pan Tadeusz*, dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dwór opisany w powyższym fragmencie należał do rodziny

- A. Sopliców.
- B. Horeszków.
- C. Domeyków.
- D. Dobrzyńskich.

Zadanie 2.

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń w odniesieniu do całego utworu *Pan Tadeusz*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Akcja <i>Pana Tadeusza</i> rozgrywa się w XVIII wieku na Litwie.	P	F
Dzięki lekturze <i>Pan Tadeusz</i> możemy poznać dawne zwyczaje szlacheckie.	P	F

Zadanie 3.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Z opisu położenia i otoczenia dworu wynika, że ten dwór jest miejscem

- A. strzeżonym.
- B. tajemniczym.
- C. zadbanym.
- D. nowoczesnym.

¹⁴ Ochmistrzyni – kobieta zarządzająca gospodarstwem w dużym majątku.

¹⁵ Geranium, lewkonija – nazwy kwiatów.

Zadanie 4.

Na podstawie przytoczonego fragmentu podaj dwie cechy charakteryzujące gospodarza dworu i uzasadnij je przykładami wybranymi z tego fragmentu. Nie cytuj.

Cecha	Przykład z tekstu

Zadanie 5.

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń w odniesieniu do całego utworu *Pan Tadeusz*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Z przytoczonego fragmentu wynika, że przez ostatnich dziesięć lat bohater kształcił się poza domem.	P	F
Z przytoczonego fragmentu wynika, że po powrocie do domu bohater najmniej zmian dostrzega w swoim dawnym pokoju.	P	F

Zadanie 6.

Przeczytaj fragment utworu.

*Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne
Ogląda czule, jako swe znajome dawne.
Też same widzi sprzęty, też same obicia,
Z którymi się zabawiać lubił od powicia,
Lecz mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały.*

6.1. Wyjaśnij, dlaczego Tadeusz po powrocie do domu postrzega sprzęty domowe inaczej niż wcześniej.

.....

.....

.....

.....

6.2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Aby zachować sens wypowiedzi *Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne ogląda czule*, wyrazu *chciwie* nie można zastąpić wyrazem

- A. żarliwie.
- B. zachłannie.
- C. intensywnie.
- D. wyzywająco.

Zadanie 7.

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

W zdaniu *Podróżny do folwarku nie biegł sług zapytać* podkreślony wyraz jest

A	B
---	---

 i pełni funkcję

C	D
---	---

.

- A. przymiotnikiem
- B. rzeczownikiem
- C. przydawki
- D. podmiotu

Zadanie 8.

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W wypowiedzeniu <i>Konie porzucone same, szczypiąc trawę, ciągnęły powoli pod bramę przecinki</i> wydzielają imiesłowowy równoważnik zdania.	P	F
W wypowiedzeniu <i>A na oknach donice z pachnącymi ziołki, geranium, lewkonija, astry i fijołki</i> przecinkami oddzielono wyliczane rzeczowniki.	P	F

Zadanie 9.

Przeczytaj definicję wyrazu *dwór*.

1. «obszerny dom mieszkalny, dawna siedziba ziemiańska»
2. «przestrzeń otaczająca dom, podwórze; miejsce pod gołym niebem»
3. «świta, orszak»

Słownik języka polskiego, pod red. Mieczysława Szymczaka, Warszawa 1999.

W którym z podanych zdań użyto wyrazu *dwór* w znaczeniu 3.? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. W mojej okolicy stoi przepiękny dwór.
- B. Wiosną najchętniej spędzam czas na dworze.
- C. Księżna wraz ze swoim dworem udała się na przejażdżkę.
- D. Mieszkańcy okolicznych wiosek wykonywali pracę na rzecz dworu.

Zadanie 10.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W sformułowaniu *nieporządek miły* podkreślony wyraz został zapisany zgodnie z taką samą zasadą ortograficzną, jaką zastosowano w pisowni wyrazu

- A. *niebiosa.*
- B. *niedziela.*
- C. *niedźwiedź.*
- D. *nieprawda.*

Zadanie 11.

Obejrzyj zamieszczony poniżej plakat pochodzący ze zbiorów Muzeum Pana Tadeusza we Wrocławiu.

Jan Kallwejt, autor plakatu, za pomocą różnych elementów graficznych przedstawił swoją interpretację pierwszej księgi epopei *Pan Tadeusz*. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście utworu Adama Mickiewicza.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.

Przeczytaj fragment utworu.

Rano, po umyciu się, trzeba robić bardzo dokładną toaletę planety. Trzeba się zmusić do regularnego wrywania baobabów, i to natychmiast po odróżnieniu ich od krzewów róży, do których są w młodości bardzo podobne. Jest to praca bardzo nudna, lecz bardzo łatwa... Pewnego dnia poradził mi, abym spróbował narysować ładny obrazek, który by pomógł dzieciom z naszej planety zrozumieć niebezpieczeństwo baobabów.

12.1. Podaj tytuł lektury obowiązkowej, z której pochodzi powyższy fragment.

.....

12.2. Dlaczego główny bohater opuścił swoją planetę i wyruszył w podróż?

.....

.....

.....

.....

Wiązka 3.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Księga pierwsza *Gospodarstwo*

Właśnie dwukonną bryką wjechał młody panek
I obiegwszy dziedziniec zawrócił przed ganek.
Wysiadł z powozu [...].
Dawno domu nie widział, bo w dalekim mieście
Kończył nauki, końca doczekał nareszcie.
Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne
Ogląda czule, jako swe znajome dawne.
Też same widzi sprzęty, też same obicia,
Z którymi się zabawiać lubił od powicia¹⁶;
Lecz mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały.
I też same portrety na ścianach wisały:
Tu Kościuszko w czamarce¹⁷ krakowskiej, z oczyma
Podniesionymi w niebo, miecz oburącz trzyma;
Takim był, gdy przysięgał na stopniach ołtarzów,
Że tym mieczem wypędzi z Polski trzech mocarzów
Albo sam na nim padnie. Dalej w polskiej szacie
Siedzi Rejtan¹⁸, żałośny po wolności stracie,
W rękę trzyma nóż ostrzem zwrócony do łona,
[...]
Dalej Jasiński¹⁹, młodzian piękny i posępny;
Obok Korsak, towarzysz jego nieodstępny,
Stoją na szańcach²⁰ Pragi²¹, na stosach Moskali,
Siekąc wrogów, a Praga już się wkoło pali.
Nawet stary stojący zegar kurantowy²²
W drewnianej szafie poznał, u wniścia alkowy²³
I z dziecinną radością pociągnął za sznurek,
By stary Dąbrowskiego usłyszeć mazurek.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/>

¹⁶ Od powicia – od urodzenia.

¹⁷ Czamarka – dawne męskie ubranie wierzchnie; długa sukmana zapinana pod szyję z długimi rękawami.

¹⁸ Rejtan – Tadeusz Rejtan, poseł ziemi nowogrodzkiej na Sejm Rozbiorowy, obrońca niepodległości Rzeczypospolitej, wraz z innymi posłami próbował nie dopuścić do zatwierdzenia traktatu rozbiorowego.

¹⁹ Jasiński, Korsak – Jakub Jasiński, Tadeusz Korsak – uczestnicy powstania w 1794 roku; zginęli śmiercią bohaterską na Pradze.

²⁰ Szaniec – ziemne umocnienie składające się z wału i rowu, stosowane do końca XIX w. w celu obrony stanowisk artylerii.

²¹ Praga – dzielnica Warszawy.

²² Zegar kurantowy – posiadający kurant, czyli mechanizm umieszczony w zegarze wygrywający jakąś melodię.

²³ U wniścia alkowy – przy wejściu do sypialni.

Zadanie 1.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opisując dwór w Soplicowie, poeta kieruje uwagę czytelnika na

- A. bezkrytyczne naśladowanie przez jego mieszkańców stylu życia wyższych warstw.
- B. umiłowanie przez jego mieszkańców kraju rodzinnego.
- C. skłonność jego mieszkańców do kolekcjonowania zabytków malarstwa z minionych epok.
- D. przekonanie jego mieszkańców, że ojczyznę człowieka jest cały świat.

Zadanie 2.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Osoby ukazane na portretach znajdujących się w Soplicowie łączy

- A. pragnienie sławy.
- B. potrzeba zaszczytów.
- C. ukochanie wolności.
- D. przekonanie o zwycięstwie.

Zadanie 3.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

O rytmie przytoczonego fragmentu *Pana Tadeusza* decydują następujące jego cechy:

- A. jednakowa długość wersów i neologizmy.
- B. sylabiczność utworu i średniówka.
- C. układ stroficzny i wyrazy dźwiękonaśladowcze.
- D. powtórzenia wyrazowe i archaizmy.